

پدیده‌های رنیتاری

(مد ظله)

حضرت آیت الله محمد رضا نگو نام

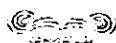
پندهای رفتاری

(مد ظله العالی)

♦ حضرت آیت الله محمدرضا نگو نام

سرشناسه: نگو نام، محمدرضا، ۱۳۲۷ -
عنوان و نام پدیدآور: پندهای رفتاری / محمدرضا نگو نام.
مشخصات نشر: اسلام شهر: انتشارات صبح فردا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۷۱ ص.
شابک: ۸ - ۲۶ - ۶۴۳۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: اخلاق اسلامی - موضوع: رفتار - جنبه های مذهبی - اسلام
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱۸/۲۴۷ پ ۸ ن BP
رده بندی دیویی: ۶۱/۲۹۷
شماره ی کتاب شناسی ملی: ۲۹۸۱۳۷۳

ناشر: صبح فردا محل چاپ: نقش گستر
نوبت چاپ: اول تاریخ چاپ: ۱۳۹۲
شمارگان: ۳۰۰۰ قیمت: ۵۵۰۰۰ ریال
تهران - اسلام شهر - تقسیم شهر - وجیه آباد
دوازده متری جوامرزان - پلاک ۳۶
کد پستی: ۳۷۶۹۱۳۸۵۷۵
تلفن مرکز پخش: ۷۸ ۱۵ ۲۲ ۹۰ - ۲۵
www.nekoonam.com
www.nekounam.ir
ISBN: 978 - 600 - 6435 - 26 - 8

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

فهرست مطالب

۱۹	پیش‌گفتار
۲۵	استعداد خود را بشناس
۲۶	توان تحمل دانش
۲۷	آسیب روانی حرکت بر مدار غیر استعدادها
۲۷	محدودیت استعدادها
۲۷	شناخت گناه، کفر و شیطان
۲۸	حيوان ترکیبی اندیش
۲۹	اشاعه‌ی کرداری و رفتاری انسان
۳۳	تأثیرپذیری اخلاق از زیست محیط
۳۴	سکوت، کینه و خودنمایی
۳۶	درس یا سرگرمی اخلاق
۳۷	اخلاق درسی یا تخلق

۳۸	منش سخن نگفتن
۳۸	درس اخلاق
۳۸	حالت خشم افراد؛ معیار سنجش
۳۹	مهم‌ترین مؤلفه‌های پیروزی
۳۹	ضربه‌ی اول
۳۹	وسعت نظر در زندگی
۴۰	استقلال طلبی
۴۰	هوشیاری
۴۰	طغیان بر علیه قدرتمندان
۴۰	ستیزه‌گری
۴۱	زودرنجی
۴۱	حفظ تعادل
۴۱	خشم تند و برخورد مسالمت آمیز
۴۱	احتیاط
۴۲	راه وصل؛ یافتن خوشتن خویش
۴۲	شناخت مشکلات فردی
۴۳	اندیشه‌ورزی
۴۳	غنیمت دانستن وقت
۴۳	برخورد محبت آمیز
۴۳	محبت

۴۳	همدردی با دیگران
۴۴	ورزش
۴۴	توانایی در برابر زن
۴۴	دیدن زیبایی‌ها
۴۴	هنر
۴۴	وقت‌شناسی و فرصت‌طلبی
۴۵	پرهیز از خجالت
۴۵	مخفی شدن پشت ظاهر دوستانه
۴۵	دوری از پرگویی
۴۵	ارج آزرده‌دلان
۴۶	ثبات اندیشه
۴۶	صراحت لهجه
۴۶	پنهان داشتن احساس
۴۶	کمال نسبی و گوناگونی صفات رفتاری
۴۶	بقا برای کمالات
۴۸	اعتماد به خود
۴۹	عدالت و اعتدال قوا
۵۰	افراط و تفریط؛ عامل تباهی
۵۰	خودت باش
۵۱	پی‌گیری کمال ویژه

- ۵۳ سختی پیدایش و بقای عدالت
 ۵۴ دوری از زشتی‌ها
 ۵۴ صراط مستقیم
 ۵۵ پاکی اهل باطن
 ۵۵ تنهایی اهل باطن
 ۵۶ عزت اهل باطن
 ۵۶ چهره‌های حضرت باطن
 ۵۷ کمال آدمی
 ۵۷ سعادت و شقاوت
 ۵۸ فطرت و اقتضای خوبی و بدی
 ۶۲ نجاست ناهنجارها
 ۶۲ کینه و شخصیت
 ۶۲ بی‌هویتی و شخصیت کاذب
 ۶۳ فریب خوبان
 ۶۳ سلاح سالوس و تزویر برای بیرون راندن اولیای حق
 ۶۴ تلاش طاقت‌فرسا و نبود صداقت
 ۶۴ روندگان بی‌طریق
 ۶۵ علاقه‌ی مفرط
 ۶۶ یک نگاه
 ۶۶ دوری از صفای معنوی اولیای حق

۶۸	نعمت درد.....
۶۸	سستی و کاهلی.....
۶۹	غیبت؛ از حلال تا حرام.....
۶۹	زخم مرهم ناپذیر زبان.....
۷۱	قساوت سخن گفتن برای دیگران.....
۷۲	مراتب و چهره‌های مختلف ستم و تجاوز.....
۷۳	شناخت ظالم از نخستین برخورد.....
۷۳	زندگی در محیط‌های بزرگ.....
۷۴	معاشرت ناپسند.....
۷۴	معاشرت با تزویرگران و نفاق‌پیشگان.....
۷۵	دوری از پرگویان و احتیاط از کم‌سخنان.....
۷۵	معاشرت‌های سالم.....
۷۵	گوشه‌گیران و دنیادیدگان.....
۷۶	بدبینی و خوش‌بینی.....
۷۶	معاشرت با افراد برجسته.....
۷۷	جوان‌مردی.....
۷۸	قامردی.....
۷۹	اصالت ظاهر و فرعیت باطن.....
۸۱	سعادت و شقاوت.....
۸۱	آثار وضعی کردار.....

- ۸۲ خوبی؛ ظهوری از باطن
- ۸۲ مبادی کردار
- ۸۲ حصر کردار در خوبی و بدی
- ۸۲ آمیزش خوبی و بدی
- ۸۳ خطر خوبی ها
- ۸۳ غبطه‌ی برتر و شکر کم‌تر
- ۸۴ لزوم تعادل
- ۸۵ برخورد صحیح با افراد و اشیا
- ۸۵ چیستی وفا
- ۸۶ وفای حضرات معصومین علیهم‌السلام
- ۸۹ خود بزرگ‌بینی یا خود تحقیری
- ۹۰ صبر و بردباری
- ۹۰ استقامت و ایمان
- ۹۱ تشخیص و قدرت تحمل ناملایمات
- ۹۲ کشاکش روزگار و بریدگی از خود
- ۹۲ محک شناخت آدمیان
- ۹۳ تحمل‌پذیری نامحدود
- ۹۳ دل بستن به خداوند متعال
- ۹۳ برد بالای تحمل‌پذیری
- ۹۴ رضایت و خوشنودی به آنچه شده است

مشاهده‌ی حق و بی‌طرفی در دعوای دنیامداران	۹۴
گوهرگران در پیچ و خم، مشکلات	۹۵
بقا در استقبال از مشکلات	۹۵
آزردگی و مقاومت روح	۹۶
از مسلخ مشکلات تا مذبح سستی	۹۶
گذر زمان؛ حلال برخی از مشکلات	۹۷
توانمند و رویین تن شدن با مشکلات تلخ	۹۷
گناه بندگی آور آدمیان	۹۸
واقع‌بینی و افراط و تفریط	۹۹
گونه‌های ناموس	۹۹
عزت و ذلت	۱۰۰
فضیلت کاملان	۱۰۰
تحویلی‌نگری	۱۰۱
مرگ گوارا	۱۰۱
خردمند و نادان	۱۰۱
آماده‌سازی زمینه‌ی فکر یا کاری تازه	۱۰۲
چیرگی شیاطین	۱۰۲
مو کشیدن از مو	۱۰۲
ضعف پریشان خاطران	۱۰۲
غفلت خوبان	۱۰۳

۱۰۳		ریای خوبان
۱۰۳		بی‌ریایی؛ بدترین ریا
۱۰۳		خودنمایی ریاکار
۱۰۴		تفاوت خطا و گناه و مراتب آن
۱۰۶		سلامت نفس و غیرت
۱۰۷		سمادت یا شقاوت آوری افراد
۱۰۷		کارایی کیفیت
۱۰۸		مرگ زودهنگام مایوسان
۱۰۹		وجود کیفیت در مرکار و شأنی
۱۰۹		اصل کیفیت و فرع کمیت
۱۱۲		اندازه‌ی اینثار و محدودیت گذشت
۱۱۳		ارزش گذشت
۱۱۳		دلی فراخ و گسترده
۱۱۳		گذشت بی اندازه
۱۱۳		میوه‌ی شیرین گذشت
۱۱۴		گذشت از دشمن
۱۱۴		شناخت خوبی و بدی
۱۱۴		عفو و خواری نزد دشمن
۱۱۵		معنویت کار و قرب الهی
۱۱۶		تک گروهی خوبان

- ۱۱۷ از خوب سخن گفتن تا میدان عمل
- ۱۱۹ برتری بدها بر آنان که فقط خوب سخن می‌گویند
- ۱۱۹ اقسام بدان و خوبان
- ۱۲۱ سازگاری با بدی دیگران
- ۱۲۲ سد سخت بست نهادان
- ۱۲۲ تمایش خوبی‌ها
- ۱۲۲ حکم به خوبی
- ۱۲۲ پیوستگی بدان و بر خوبان
- ۱۲۳ دوری از اطلاق‌گرایی در حکم به خوبی و بدی دیگران
- ۱۲۴ ثبوت قدم در خوبی‌ها و بدی‌ها
- ۱۲۴ لذت معنوی تحمل بدی‌ها
- ۱۲۴ لذت بدی به گاه غفلت
- ۱۲۴ دیدن و تصور بدی‌ها
- ۱۲۵ خوش باوری افراد خودراضی
- ۱۲۵ یأس و امید به دیگران
- ۱۲۶ خوبان خوب؛ تنها مربی بدان
- ۱۲۶ غیبت معصوم و استیفای حق خوبان خوب
- ۱۲۶ مشکلات بد بودن
- ۱۲۷ لذت پیروزی
- ۱۲۷ کوره‌ی درد و فقر

- زمینه‌ی امید یا غرور ۱۲۷
- یتیم؛ نادره‌ی دوران ۱۲۸
- مقاومت کودکان یتیم ۱۲۸
- بخشش فقیر و امساک دارا ۱۲۸
- ضرورت اجتناب‌ناپذیر جنگ ۱۲۹
- متمولان بی‌درد ۱۳۰
- تأثیر کلی فقر ۱۳۰
- مرگ فقر و اسراف ۱۳۰
- دیدن دارایی‌ها ۱۳۱
- ذوب کمالات فقیر ۱۳۱
- عالم فقر و نداری ۱۳۱
- خمارِی فقیران و مستی توان‌گران ۱۳۱
- خواری و آزادگی فقر ۱۳۲
- تحمل‌ناپذیری فقر ۱۳۲
- تحقیر فقیران ۱۳۲
- خوش خوراکی گرسنگان ۱۳۲
- شادمانی رنج‌آور فقیر ۱۳۳
- گزش دارا ۱۳۳
- سوز و حسرت فقر ۱۳۳
- غصه‌ی فقر و رنج بی‌خردی ۱۳۳

۱۳۴	وجدان آرام شیطان صفتان
۱۳۴	همدردی با فقیر
۱۳۴	سوز فقیر و آه دردمند
۱۳۴	پریشانی بده کار
۱۳۵	رفیق گرسنگی
۱۳۵	هیبت فقر
۱۳۵	بی نوا
۱۳۵	حرمان سرور و اندوه
۱۳۶	مردان بده کار
۱۳۶	شجاعت پیروزمردان
۱۳۶	پیروزی در امور مادی
۱۳۶	از سردی شکست تا لذت پیروزی
۱۳۷	شکست زمینه ساز
۱۳۷	نزول فرشتگان خرد
۱۳۷	شکست ناپذیری شایسته
۱۳۸	پیروزی ضعیفان
۱۳۸	شکست شجاعان
۱۳۸	شکست از منزل پیروزی
۱۳۹	پذیرش شکست
۱۳۹	شکست از ناحیه ی قوت و توانمندی

- ۱۴۰ غرور پیروزی و توجه شکست
- ۱۴۰ باطن ناامیدی
- ۱۴۰ راز و محرم سر
- ۱۴۲ راز نگاه‌داری
- ۱۴۳ کتمان مشکلات
- ۱۴۳ خرویشتن داری و کتمان راز
- ۱۴۳ مبادی روانکاوی عمومی
- ۱۴۴ روان‌شناسی در آمدمحور
- ۱۴۴ حافظ اسرار
- ۱۴۵ بدترین خیانت
- ۱۴۵ افشاگر اسرار
- ۱۴۵ حفظ امانت گفته و کرده
- ۱۴۵ تعامل دین و دانش پزشکی
- ۱۴۹ کنترل عصبانیت
- ۱۵۰ بازیافت خود در هر حالتی
- ۱۵۱ فراموش کردن بدی‌ها
- ۱۵۲ توبه‌پذیری خداوند و شریعت
- ۱۵۴ سخن؛ نمایش باطن آدمی
- ۱۵۵ بدگزیزی آدمیان
- ۱۵۵ نوشته؛ حکایتی از روان و باطن

۱۵۶	مسیر مشخص هر فرد
۱۵۶	کمک از گذشته برای حرکت آینده
۱۵۸	گروه‌های مختلف
۱۵۸	شنیدن صدای شکنجه
۱۵۹	پاکی از جرایم و گناهان
۱۶۰	ضرورت اخلاق اجتماعی
۱۶۱	وسعت نظر عالمان دینی و کارگزاران حکومتی
۱۶۳	حوزه‌محوری اخلاق جامعه

پیش‌گفتار

موضوع علم اخلاق «نفس» آدمی است البته به اعتبار کردار ارادی که از آن سر می‌زند و به صفت حسن یا قبح متصف می‌شود. موضوع نوشتار حاضر پندهای اخلاقی است که به بهبود رفتار آدمی کمک می‌بخشد. در توجه به موضوعات اخلاقی باید چند نکته را از ذهن دور نداشت: یکی آن که در بررسی و کاوش مسایل اخلاقی و خلق و خو و رفتار آدمی تنها نباید به بررسی نفس آدمی و کردارهای آن بسنده کرد؛ بلکه باید خصوصیت‌ها و روانکاوی حیوانات را نیز مورد دقت قرار داد؛ چرا که به دست آوردن حالاته و ویژگی‌های گوناگون حیوانات می‌تواند در کشف تفاوت و تمایزات افراد آدمی بسیار مؤثر باشد. دو دیگر آن که اگرچه این امر بیش‌تر حکمت نظری را عنوان می‌کند؛ زیرا معرفتی است که در اختیار و اراده‌ی آدمی نمی‌باشد، ولی حکمت عملی به عینیت این گونه یافته‌ها جامعیت می‌بخشد.

گفتیم موضوع اخلاق، رفتار ارادی آدمی است که یا حسن و نیکو خوانده می‌شود و یا قبیح، ناهنجار و زشت. اما پرسش این است که ملاک حسن، قبح، خوب، بد، زشت و زیبا در رفتار آدمی چیست و چه کسی می‌تواند حاکم در بیان این‌گونه امور باشد؟ در رفتار آدمی، برداشت‌های متفاوت با انگیزه‌های گوناگون و دلایل مختلف وجود دارد و تقدم هر یک بر دیگری نیازمند مرجح و وجه ترجیح می‌باشد و گرنه در دام ترجیح بلا مرجح گرفتار می‌آید؛ به خصوص در زمینه‌های عملی که طبع آدمی نیز خودنمایی می‌نماید و گوناگونی‌های فراوانی را پیش روی نفس به نمایش می‌گذارد. البته، در مستقلات عقلی مشکلی وجود ندارد و به دلیل روشنی آن، اختلافی پیش نمی‌آید اما بحث در غیر این گروه است که نباید آن را نسبی پنداشت و جایگاه حقایق را نادیده گرفت. این انسان است که باید در جهت وصول به حقایق ثابت کوشش کند و بسیاری از تعددها را با بازیابی سالم در افکار و دلایل برطرف سازد.

در نهایت نیز برای رفع هرگونه دوگانگی، دین ضرورت خود را پیدا می‌کند و نیاز انسان به دین روشن می‌گردد. این دین کامل، بی‌پیرایه و تحریف‌ناشده است که فلسفه، حکمت، اصول و وسیله‌ی شناخت را در اختیار دارد و دسته‌ای از حقایق تنها با آموزه‌های دینی است که به دست می‌آید.

رابطه‌ی دین و عقل تنگاتنگ است؛ همان‌طور که در نهایت این عقل است که نبی و رسول را تصدیق می‌کند و این رسول است که با معجزه‌ی خود، عقل را مهار می‌سازد و این عاقل است که باید دریابد این صاحب قدرت و اقتدار به نام نبی و رسول دروغ نمی‌گوید و در پیامبری خود و معجزه‌ای که آورده است صادق است.

همین برداشت هم‌چون گذرگاهی است که راهی نو و مسیری تازه در برابر عقل قرار می‌دهد تا کاستی‌های یافته‌ی خود را جبران کند. بر این اساس می‌توان گفت در گوناگونی‌ها بعد از طی تمامی مراحل شناخت و تصفیه‌ی دلایل از کاستی‌ها، آنچه در آموزه‌های اخلاقی حاکم است دین می‌باشد؛ دینی که بیان خالص رسول اکرم صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام می‌باشد و پیرایه و کاستی اندیشه‌های بشری در آن راه نیافته و تنها نام دین به خود نگرفته است. رهنمی که بسیار شده و گریبان‌گیر بشر گردیده و باید پذیرفت که نسبت به دین کامل و بدون پیرایه، از مشکلات بشر در عصر غیبت است ورود اندیشه‌های نادرست بشری در آن است. نکته‌ی دیگری که در پیش‌گفتار این کتاب شایان ذکر است این است که سه سبک و روش کلی در تقریر مباحث اخلاقی وجود دارد: یکی اخلاق به زبان اهل ظاهر از زاهدان و متکلمان که «اخلاق کلامی» است و دیگری اخلاق به زبان حکیمان و

فیلسوفان است و سه‌دیگر اخلاق به زبان عرفان و به مشی عرفان که البته آن نیز گونه‌هایی دارد. اخلاق کلامی درصدد زینت دادن افراد و تخلیه‌ی آنان از رذایل و تخلیه‌ی آنان به فضایل است؛ یعنی افراد را چون عروسی زینت کرده و آنان را از بدی‌ها دور می‌سازد و به سمت خوبی‌های رفتاری می‌کشانند. این اخلاق را می‌توان اخلاق عامیانه دانست که در خور افراد عامی است و غایتی جز تخلیه و تخلیه‌ی صوری و ظاهری ندارد. کتاب‌های «جامع السعادات» و «معراج السعادة» دو علامه‌ی نراق دیدگاه اخلاق کلامی را آموزش می‌دهند.

اخلاق به شیوه‌ی حکیمان که نماینده‌ی بارز آن کتاب «طهارة الاعراق» ابن مسکویه و ترجمه‌ی آن به نام «اخلاق ناصری» به دست خواجه‌ی طوسی است، تقریری منطقی و فلسفی از اخلاق دارد و مباحث اخلاقی را بیش‌تر به طور تحلیلی دنبال می‌کند و درصدد اثبات مبانی و معانی آن بر می‌آید. این اخلاق از دقت و بررسی بیش‌تری برخوردار است و مناسبت‌های تحلیلی مهم‌تری را ارائه می‌دهد. البته این کتاب خالی از نقد و اشکال نیست.

جناب خواجه‌ی طوسی، شخصیت بسیار بزرگ و برجسته‌ای بوده است که در سخت‌ترین شرایط، مهم‌ترین مطالب اخلاقی را برای شاه مغول بر اساس حکمت مشایی عنوان نموده است. آنچه از این کتاب به دست می‌آید این است که جناب خواجه

مطالب این کتاب را با بیانی کلی و بسته عنوان کرده و تنها همت وی در تقریر منطقی و کلاسیک مطالب به سبک مشایی بوده است تا گذشته از آن که برای همگان قابل فهم باشد، چندان زمینه‌ی خاص مذهبی و مسلکی را نیز نداشته باشد.

جواب خواجه در این کتاب در صدد نفی و اثبات مطالب نبوده و تنها تقریر کلی آن را به عهده گرفته است؛ البته وی در بیان مطالب چندان آزاد نبوده و زبان تقیه و مماشات در آن ظاهر است.

اما اخلاقی که عارفان، آن هم عارفان محبوبی ترسیم می‌کنند با دو سبک پیش متفاوت است؛ زیرا نه در قید زینت دادن افراد است و نه خود را در تحلیل معانی و مبانی خسته می‌کند؛ بلکه به دنبال فناست و برای نفی ناسوت و بقای ظهوری افراد با قاطعیت وارد می‌شود و سالک را از تخلیه و تخلیه به تخریب و فقر و فنا دعوت می‌کند و قصد آن تحقق فقر و فناست.

این سه مسلک در بعضی جهات محاسنی دارند و البته می‌توانند دارای مشکلات خاصی نیز باشند؛ گرچه نوع تبیین حکیمان برتر از سبک اخلاق زاهدان است و اخلاق عارفان به مراتب با معارف حقیقی، همراه‌تر، سازگارتر و برتر از دو سبک پیشین است.

اخلاق کلامی در صدد اثبات است و اخلاق عرفانی در صدد

نفی و فیلسوفان بیش تر بر تحلیل مباحث پای می فشردند.

از کلامی اشک، آه و ناله در می آید و از فلسفی تعمق و تفکر و

از عارف است که عمل و ریاضت به بار می آید و آشنایی سالک را

به معانی غیبی فراهم می سازد و این هدفی است که در پندهای

معنوی این کتاب مورد التفات قرار گرفته است.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین